

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

12 Vtrum amittatur per unum actum peccati mortalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ergo possumus considerare charitatem. Vno modo ex parte Spiritus sancti mouentis animam ad diligendum Deum: & ex hac parte charitas impeccabilitatem habet ex virtute Spiritus sancti, qui infallibiliter operatur quocumque voluerit. Vnde impossibile est hanc duo simul esse vera, quod Spiritus sanctus velit aliquem mouere ad actum charitatis, & quod ipse charitatem amittat peccando. Nam donum perfeuerantiae computat inter beneficia Dei quibus certissime liberantur, quicumque liberantur, ut Augustinus dicit in libro de Praedestinatione Sanctorum. Alio modo potest considerari charitas secundum propria rationem: & sic charitas non potest aliquid, nisi id quod pertinet ad charitatis rationem. Vnde charitas nullo modo potest peccare, sicut nec calor potest infrigidare: & sic est in iustitia non potest bonum facere, ut Augustinus dicit in libro de sermone Domini in monte. Tertio modo, potest considerari charitas ex parte subiecti, quod est veritabile secundum arbitrii libertatem. Potest autem attendi comparatio charitatis ad hoc subiectum & secundum vniuersalem rationem, qua comparat formam ad materiam, & secundum specialem rationem, qua comparat habitum ad potentiam. Est autem de ratione formae, quod sit in subiecto amissibiliter, quoniam non replet totam potentialitatem materiae, sicut patet in formis generabilium, & corruptibilium: quia materia hominum sic recipit vnam formam, quod remanet in ea potentia ad aliam formam, qua si non repleta tota materiae potentialitate per vnam formam. Et ideo vna forma potest amitti per acceptionem alterius. Sed forma corporis celestis, quia replet totam materiae potentialitatem, ita quod non remanet in ea potentia ad aliam formam, inamissibiliter inest. Sic ergo charitas patriae, quia replet totam potentialitatem rationalis mentis, in quantum est omnis actualis motus eius fertur in Deum, inamissibiliter habetur. Charitas autem viae non sic replet potentialitatem sui subiecti, quia non semper actu fertur in Deum: vnde quando actu in Deum non fertur, potest aliquid occurrere, per quod charitas amittitur. Habitui vero proprium est, ut inclinet potentiam ad agendum, quod conuenit habitui, in quantum facit aliquid videri bonum, quod ei conuenit, malum autem quod ei repugnat. Sicut noster gustus iudicat saporis secundum suam dispositionem: ita mens hominis iudicat de aliquo faciendo secundum suam habituales dispositionem. Vnde Philo. dicit in 3. Ethic. quod qualis vnusquisque est, talis finis videtur ei. Ibi ergo charitas inamissibiliter habetur, vbi id quod conuenit charitati, non potest videri nisi bonum, scilicet in patria, vbi Deus videtur per essentiam, quae est ipsa essentia bonitatis, & ideo charitas patriae amitti non potest. Charitas autem viae, in cuius statu non videtur ipsa essentia Dei, bonitatis esse essentia, potest amitti.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur secundum potestatem Spiritus sancti, cuius conseruatione a peccato immunes redduntur, quos ipse mouet, quantum ipse voluerit.

AD SECVNDVM dicendum, quod charitas quae desicere potest, ex ipsa ratione charitatis vera charitas non est. Hoc enim esset, si hoc in suo amore haberet, quod ad tempus amaret, & postea amare desineret, quod non esset vera dilectionis. Sed si charitas amittatur ex mutabilitate subiecti contra propositum charitatis, quod in suo actu includitur, hoc non repugnat veritati charitatis.

AD TERTIVM dicendum, quod amor Dei semper magna operatur in proposito, quod pertinet ad rationem, non tamen semper magna operatur in actu, propter conditionem subiecti.

AD QVARTVM dicendum, quod charitas secundum

rationem sui actus excludit omnem motum ad peccandum: sed quod contingit quod charitas actu non agit, & tunc potest interuenire aliquid motum ad peccandum, cui si consentiatur, charitas amittitur.

ARTICVLVS XII.

Utrum Charitas amittatur per unum actum peccati mortalis.

AD HVDDECIMVM sic proceditur. Videtur quod charitas non amittatur per unum actum peccati mortalis. Dicitur enim Orig. in 1. Periare. Si autem fatietas caput aliquod ex his, qui in summo, perfectoque confiterit gradu, non arbitror quod ad subitum quis euacuetur, aut decidat, sed paulatim, ac est per partes eum decidere necesse est: sed homo decidit charitatem amittens. ergo charitas non amittitur per unum solum actum peccati mortalis.

¶ 2. Praet. Leo Papa dicit in 7. sermone de passione, alloquens Petrum, Videtur in te Dominus non fidem solum, non dilectionem auerlam, sed collatam fuisse turbatam. Abundauit fletus, ubi non defecit affectus: fletus charitatis lauit uerba formidinis. Et ex hoc accepit Ber. quod dicit in Petro charitatem non fuisse extinctam, sed sopitam: sed Petrus negando Christum, peccauit mortaliter, ergo charitas non amittitur per unum actum peccati mortalis.

¶ 3. Praet. Charitas est fortior quam uirtus acquisita. Sed habitus uirtutis acquisita non tollitur per unum actum peccati contrarium. Ergo multo minus charitas tollitur per unum actum peccati mortalis contrarium. ¶ 4. Praet. Charitas importat dilectionem Dei, & proximi: sed aliquis eorum mittit aliquod peccatum mortale; retinet dilectionem Dei, & proximi, ut uidetur. Inordinatio enim affectionis circa ea, quae sunt ad finem, non tollit amorem finis, ut supra dictum est, ergo potest remanere charitas ad Deum, existente peccato mortali per inordinatam affectionem circa aliquod temporale bonum.

¶ 5. Praet. Virtutis theologice obiectum est finis: sed aliae uirtutes theologice obiectum sunt spes, non excluduntur per unum actum peccati mortalis, in modo remanent informes, ergo potest remanere informis, etiam in uno peccato tali perpetratato.

¶ 6. Contra. Per peccatum mortale contrarium mors aeterna, in illud Ro. 6. Si peccati mortalis mors: sed quilibet habens charitatem aeternam uitae aeternae. Dicitur enim Ioa. 4. Si quis diliget me a Patre meo, & ego diligam eum, stabo ei in meipsum. In qua quidem mansuetudine aeterna consistit, sicut in illud Io. 17. Haec

In li. de bono perfeuerantiae. capi. 14. paulo a prin. to. 7. sib. 2. ca. 37. qm. 4.

Lib. 3. ca. 5. me. com. 5.

na, ut cognoscant verum Deum, & quem misisti Iesum Christum: nullus autem potest esse simul dignus vita aeterna, & morte aeterna. ergo impossibile est quod aliquis habeat charitatem cum peccato mortali. Tollitur ergo charitas per unum actum peccati mortalis.

RESPON. Dicendum, quod unum contrarium per aliud contrarium superueniens tollit. Quilibet autem actus peccati mortalis contrariatur charitati secundum propriam rationem, quae consistit in hoc, quod Deus diligat super omnia, & quod homo totaliter illi se subiciat, omnia sua referendo in ipsum. Est ergo de ratione charitatis ut sic diligat Deum, quod in omnibus velit se ei subicere, & praeceptorum eius regulam in omnibus sequi. Quaequid n. contrariatur praeceptis eius, manifeste contrariatur charitati: unde de se habet, quod charitatem excludere possit. Et si quidem charitas esset habitus acquisitus ex virtute subiecti dependens, non oporteret quod statim per unum actum contrarium tolleretur. Actus n. non directe contrariatur habitui, sed actui: continuo autem habitus in subiecto non requirit continuous actus. Unde ex superueniente contrario actu non statim habitus acquisitus excluditur. Sed charitas, cum sit habitus infusus, dependet ex actione Dei infundentis, qui sic se habet in infusione, & conseruatione charitatis, sicut Sol in illuminatione aeris, ut dictum est. Et ideo sicut lumens statim cessaret esse in aere per hoc, quod aliquod obstaculum poneretur illuminationi Solis: ita et charitas statim deficit esse in anima per hoc, quod aliquod obstaculum ponitur infusioe charitatis a Deo in animam. Manifestum est autem, quod per quodlibet mortale peccatum, quod diuinis praeceptis contrariatur, ponitur praedictae infusioe obstaculum: quia ex hoc ipso, quod homo eligendo praeter peccatum diuinae amicitiae, quod requirit ut Dei voluntati sequamur, consequens est, ut statim per unum actum peccati mortalis habitus charitatis perdat. Unde Augustinus dicit super Genesim litteram, quod homo Deo sibi praesente illuminatur, absente autem continuo tenebratur, a quo non locorum interuallis, sed uoluntatis auersione distendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uerbum Origenis potest uno modo sic intelligi, quod homo, qui est in statu perfecto, non subito procedit in actum peccati mortalis, sed ad hoc disponitur per aliquam negligentiam praecedentem. Unde peccata uenialia dominus esse dispositio ad mortale, sicut supra dictum est: sed tunc per unum actum peccati mortalis, si eum commiserit, decidit charitatem amissa. Sed quia ipse subdit: Si aliquis breuis lapsus acciderit, & cito respiciat, non penitus mere videtur. Potest aliter dici, quod ipse intelligit eum penitus euacuari, & decidere, qui sic decidit, ut ex malitia peccet: quod non statim in uiro perfecto a principio contingit.

AD SECUNDUM dicendum, quod charitas amittitur dupliciter. Uno modo directe per actualem contemptum: & hoc modo Petrus charitatem non amisit. Alio modo indirecte, quando committitur aliquod contrarium charitati, per aliquam passionem concupiscentiae, vel timoris. Et hoc modo Petrus contra charitatem faciens, charitatem amisit, sed eam cito recuperauit.

AD TERTIUM patet responsio ex dictis.

AD QUARTUM dicendum, quod non quilibet inordinatio affectionis, quae est circa ea, quae sunt ad finem, i. circa bona creata, constituit peccatum mortale: sed solum quando est talis inordinatio, quae repugnat diuinae uoluntati. Et haec est inordinatio directe contrariatur charitati, ut dictum est.

AD QUINTUM dicendum, quod charitas importat unum tantum ad Deum, non autem fides, neque spes. Omne autem peccatum consistit in auersione a Deo, ut supra dictum est.

pra dictum est. Et ideo omne peccatum mortale contrariatur charitati. Non autem peccatum mortale contrariatur fidei, vel spei: sed quaedam determinata peccata, per quae habitus fidei, uel spei tollitur: sicut & per omne peccatum mortale habitus charitatis tollitur. Unde patet, quod charitas non potest remanere informis, cum sit ultima forma uirtutum, ex hoc quod respicit Deum in ratione finis ultimi, ut dictum est.

q. 23. art. 8.

QVAESTIO XXV.

De obiecto charitatis, in duodecim articulis diuisa.

Super quaestione vigesima quinta articulum primum, secundum, & tertium.

DEINDE considerandum est de obiecto charitatis. Circa quod duo consideranda occurrunt. Primo quidem de his, quae sunt ex charitate diligenda. Secundo, de ordine diligendorum.

CIRCA primum quaeruntur duodecim.

Primo, Vtrum solus Deus sit ex charitate diligendus, uel etiam proximus.

Secundo, Vtrum charitas sit ex charitate diligenda.

Tertio, Vtrum creature irrationales sint ex charitate diligendae.

Quarto, Vtrum aliquis possit ex charitate seipsum diligere.

Quinto, Vtrum corpus proprium.

Sexto, Vtrum peccatores sint ex charitate diligendi.

Septimo, Vtrum peccatores seiplos diligant.

Octauo, Vtrum inimici sint ex charitate diligendi.

Nono, Vtrum sint eis signa amicitiae exhibenda.

Decimo, Vtrum angeli sint ex charitate diligendi.

Undecimo, Vtrum demones.

Duodecimo, De enumeratione diligendorum ex charitate.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum dilectio charitatis sistat in Deo, an se extendat etiam ad proximum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod dilectio charitatis sistat in Deo, & non se extendat ad proximum. Sicut enim Deo debemus amorem, ita & timorem, sicut illud Deum. Et nunc Israel, quid dominus Deus tuus perit a te, nisi ut timeas, & diligas eum? sed alius est timor, quo timeatur homo, quod est timor humanus: & alius timor, quo timeatur Deus, qui est uel seruilis, uel filialis, ut ex supra dictis patet. ergo etiam alius est amor charitatis, quo diligitur Deus: & alius est amor quo diligitur proximus. 2. Praet. Philof. dicit in 8. Ethic. quod amari est honorari: sed alius est honor, qui debetur Deo, qui est ho-

N articulis 1. 2. 3. simul quaest. 25. aduerte diligere charitatem respicere Deum ut obiectum formale, proximum ut obiectum materiale sub formali, & ut materiam: seipsum autem charitatem, & reliqua bona ut materiam tantum, quoniam difformiter, quia seipsa ut materiam principalem, & formalem respectu aliorum: reliqua autem ut materiam secundariam in ordine ad principalem. Declaro singularia. Charitate Deus diligitur ut amicus, ratione cuius diligitur omne quod ex charitate diligitur, & ex hoc quod diligitur ut amicus, est obiectum; ex hoc quod ratione eius omnia diligitur, est formale. Proximus diligitur ut obiectum, quia diligitur ut amicus, ut in articulo 2. in responsione ad secundum habes. Diligitur autem ut obiectum materiale, quia diligitur ut amicus diuini, seu in Deo, quia ratio amicitiae est Deus, ut in primo habes articulo. Et quoniam proximus diligitur etiam ut aliquid Dei, prout diligitur ad honorem, & gloriam Dei, sic diligitur ut materia ordinabilis in Deum principalem amicum. Charitas, & reliqua non possunt diligi ut amicus: & propterea non diligitur ut obiectum, sed ut bonum quod amico uolumus, quod est diligi ut materiam ad aliud ordinatam. Sed charitas est primum, & ex necessitate uolumus amico, quoniam non diligitur quis ex charitate, nisi sibi uelit diligens charitatem, ut in 1. & 2. articulo dicitur. Reliqua autem sunt amici

q. 188. art. 2. c. 2. Et ueri q. 1. art. 4.

q. 19. art. 3.

Li. 8. c. 8. cir. princ. co. 5.